Fridas poskortsamling fra Strø Vang i Hillerød

Af Lennart Weber

Alle postkortsamlere har vænnet sig til, at det er blevet stadig sværere at finde originale postkortmapper med spændende familiehistorie, topografiske postkort og postkort med nisser i gademiljøer, som ikke tidligere har været gennemset af postkortsamlere, der har plukket de bedste kort.

Stor var derfor min overraskelse, da jeg i foråret 2022 fik tilbudt en samling med et par hundrede postkort, der angiveligt skulle stamme fra en familie i Strø i den vestlige del af Hillerød Kommune, som er mit samleområde. Strø var indtil 2005 en del af Skævinge Kommune.

Ved en hurtig gennembladring af samlingen faldt jeg over ca. 50 fotografiske postkort af gårde, familier, personer og gamle skoler. Netop de fotografiske postkort har jeg en særlig interesse for. Så jeg slog til, og jeg gik hjem med store forventninger.

Samlingen bestod af et gammelt postkortalbum, hvor siderne var faldet fra hinanden, og resten af samlingen lå i en skotøjsæske.

Mine forventninger dalede dog hurtigt, da jeg fik kortene pillet ud af album og skotøjsæske, for at nærstudere billed- og adresseside for at finde fakta. Der var utrolig mange kedelige julekort, og de fotografiske postkort indeholdt næsten ingen brugbare informationer.

Fotograf Olaf Staunstrup, Hillerød

Skuffet pakkede jeg det hele sammen og lagde det på hylden. ØV endnu et fejlkøb.

I julis feriestemning fik jeg dog lyst til lige at se det hele igennem igen, og HOV hvad var nu

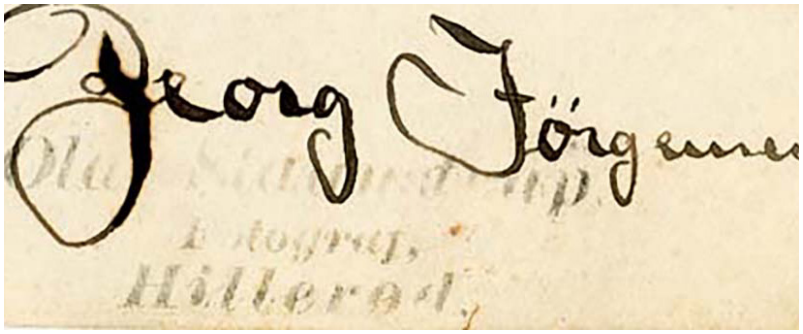

Postkortet fra Georg Jørgensen i Kappelskov i det vestlige Hillerød viste sig at være optaget af en professionel fotograf. På adressesiden var der et svagt stempel fra Olaf Staunstrup, Fotograf, Hillerød.

Gården Dyrelund på Strøvej 87 i Hillerød Kommune, hvor Frida Nielsen voksede op. Forældrene drev denne gård fra 1901 og frem til 1918.

det? Et postkort havde et navn, Georg Jørgensen, Kappelskov, som er et lille område tæt ved Æbeltholt Kloster i Hillerød. Desuden var der et svagt stempel, som viste sig at være fra Fotograf Olaf Staunstrup, Hillerød. Olaf Staunstrup var fotograf i Helsingørsgade 33 i Hillerød fra 1903 til ca. 1930.

Dermed var min nysgerrighed vakt, og nu gik den vilde jagt med at få lagt postkortenes puslespil. Men god hjælp fra en erfaren slægtsforsker med dyb lokalhistorisk viden om den gamle Skævinge Kommune fik jeg styr på samlingen, og pludselig var der dukket en spændende familie- og topografisk lokalhistorie op.

Frida Nielsen

For mig var Frida Nielsen (1900-1968) den centrale figur i samlingen, fordi det var hende, der havde samlet de mange postkort, både de kedelige julekort og de mange fine fotografiske postkort.

Frida Nielsen blev født 22. januar 1900, og hun blev døbt Frida Eveline Karla Nielsen.

Hendes forældre var Anders Peter Nielsen (1864-1942) og Trine Lavrence Pedersen (1862-1926). De drev i 1901-1918 gården Dyrelund på Strøvej 87 i Strø Vang lidt vest for Skævinge.

Frida var familiens yngste datter. Hun havde fem ældre søstre. Desuden havde forældrene i Fridas barndom to drenge boende som plejebørn, og i Fridas postkortsamling kan jeg se, at de to drenge kaldte hende for deres søster.

Frida gik i skole i den stråtækte skole i Gørløse, og i samlingen lå der to fotografiske postkort med skoleklasser.

Lille Broland i Kovad

I 1919 flyttede forældrene fra Strø Vang til Kovad, Birkehøjvej 5, mellem Skævinge og Meløse i Hillerød Kommune hvor de drev gården Lille Broland.

Frida flyttede med sine forældre, og i samlingen lå der et skønt fotografisk postkort med Frida og hendes forældre i den lille hyggelige stue i Kovad med petroleumslampe i loften.

Frida Nielsen boede stadig hjemme hos forældrene da hun i 1926 - som 26-årig - blev gift med Karl Nielsen. Samme år døde Fridas mor. Karl

Fotografisk postkort fra Lille Brovang i Kovad mellem Skævinge og Meløse, hvor Frida sammen med sine forældre flyttede til i 1919. Fra venstre ses Frida Nielsen, moren, Trine Nielsen, og faren, Anders Peter Nielsen. Belysningen i stuen blev klaret med en petroleumslampe.

Nedenfor Fridas klasse på Gørløse Rytterskole omkring 1910.

Her til venstre et fotografiske postkort af to kvinder foran Frederiksborg Slot i Hillerød. Jeg mener, at det er Frida Nielsen til venstre og måske veninden, Johanne, fra Gørløse.

Postkortet er optaget af en kanonfotograf, som i 1920'erne stod foran slottet tæt ved indgangen fra Slotsgade.

Det særlige ved disse postkort er, at de var ret primitive, og så findes de kun i et eksemplar. De blev fremkaldt direkte i kanonfotografens kamera og skyllet i en spand med vand. Derfor er kvaliteten ofte lidt amatøragtig.

og Frida overtog den lille gård i Kovad og Fridas far blev boede på gården til han døde i 1942.

Karl og Frida Nielsen fik kun et barn, sønnen Elo, og i starten af 1950'erne flyttede Karl og Frida Nielsen til Horsevænget 34 i Hillerød og nogle år senere til Engsvinger 43 i Hillerød. Frida Nielsen døde i 1968.

De gamle postkortalbum med en families historie er blevet stadig sværere at finde, men de er der altså stadig hos familier, som i generationer har værnet om de kulturhistoriske postkortsamlinger.

Historien om Fridas postkort bliver nu en del af den postkortbog, som jeg arbejder på, og som netop vil sætte fokus på fotografiske postkort fra Hillerød Kommune.

Fotografiske postkort

Jeg har som nævnt en særlig intesse for de fotografiske postkort, og det kræver lige en forklaring. De store forlag begyndte i 1907 at udgive fine fotografiske postkort, som var i markant bedre kvalitet end de normalt bogtrykte postkort, som indeholder raster og som ofte var trykt på papir af en ringere kvalitet end det fine blanke fotopapir.

Men allerede omkring 1900 begyndte amatører at fremstille deres egne fotografier af familie og topografi på særligt fotopapir.

Oplag fra 1 til 1.000

Oplag på de fotografiske postkort svinger fra mange tusinde til et enkelt. De store forlag har typisk udgivet deres postkort i store oplag, og sjældent under 1.000 stk., hvor man tydeligt kan læse forlagets navn, f.eks. Stenders Forlag.

Så er der den type, som satte mig i gang, hvor fotograf Olaf Staunstrup har været på besøg hos familien Jørgensen i Kappelskov. I disse tilfælde findes der givetvis færre, måske 10-20-30, som familien har brugt som julekort og som postkort, når der skulle sendes hilsner til familie og venner ved fødselsdage.

Mange fotografiske postkort, som er udgivet af amatører, findes ofte kun i et enkelt eksemplar.

Det gælder også de postkort, som man kunne købe hos kanonfotograferne foran Frederiksborg Slot, på Rådhuspladsen i København og alle de andre steder, hvor der kom mange turister.

Afrunding

Det var de fotografiske postkort fra Frida Nielsens samling fra Strø i Hillerød Kommune, som vakte min interesse. Men i Frida Nielsens postkortalbum var der naturligvis også en masse postkort fra familien spredt over det meste af Danmark og så et par stykker fra et familiemedlem, der havde været på rejse til Honduras i Mellemamerika.

Blandt de danske postkort blev der fundet kort fra Helsinge, Hundested, Hornbæk, København og Viborg,

Fra København var der postkort fra flere grene af familien, f.eks. var der flere postkort fra noget familie, som drev et gartneri på Skoleholdervej i Bispebjerg i København.

Gartner Albrechtsen var en del af Frida Nielsens familie, og i samlingen lå der flere postkort, som familien Albrechtsen på Skoleholdervej i Bispebjerg i København havde sendt til Frida Nielsen og hendes forældre i Strø Vang og senere Kovad mellem Skævinge og Meløse.

I Frida Nielsens postkortsamling lå dette fotografiske postkort, som er sendt til Fridas forældre i 1916 med en invitation til at komme på besøg 1. påskedag hos familien i Huseby. Gården med familien yderst til højre lå i Huseby tæt ved den østlige kyst til Arresø. Huseby er et lille samfund i Ramløse tæt ved Helsinge og dermed en del af Gribskov Kommune.